

Ett smakprov

Sten Johansson från Norrköping är den svenske esperantisten som just nu mest målmedvetet satsar på esperantolitteraturen. Han översätter svenska författare och skriver själv. Som originalförfattare är han mest känd för sina korta humoristiska berättelser. En av hans kortaste kommer här, både på esperanto och i hans egen översättning till svenska.

Krizo en mia ĝardeno

Ĉi-matene mi konstatis, ke arvikoloj dismordis mian lastan fazeolplanton.

La printempo ĉe ni ĝenerale estas mallonga kaj friska. Fazeoloj ege hezite ekĝermas. Foje okazas nokta frosto, kiu mortigas la plantetojn. Foje la fazeola semo entute ne ekĝermas, sed putras en sia frida tombo. Sed ĉi-jare ni havis escepte favoran printempon, kaj neniam antaŭe la fazeoloj estis tiel promesplenaj.

Mi devus jam antaŭe konscii, ke tio provokos miajn subluantojn, la arvikolojn. Oni supozus, ke la fazeolplantoj ilin nek ĝenus nek logus. Arvikoloj ne mangas legomojn. La plantradikoj estas malfortaj kaj ne implikiĝas en la multĉambraj arvikolejoj. Do, oni devas konkludi, ke la etaj bestioj dismordis per siaj tranĉdentoj la tigojn de miaj belaj fazeolplantoj sole pro envio kaj kruda malamo al mi.

Ĉu mi tion meritis? Estas vere, ke ĉiufoje kiam mi akvumas la bedon, akvo neeviteble inundas iliajn nestojn. Eble mi senintence dronigis kelkajn senkulpajn arvikolidojn en iliaj luliloj. Ĉu tio instigis la gepatrojn al vendetto? Mi povas imagi la subteran agitadon de arvikola ĉetniko: "Leviĝu en lulil' dronanta! Defendu nian sanktan teron, por kiu niaj prapatroj oferis sian sangon! Forpelu la fremdulon, kiu ĝin uzurpis!"

Kompreneble ili blufas. La vero estas, ke mi estis tie ĉi la unua. Krome mi pagas ĉiujare renton pro tiu ĉi terpeceto. Kion pagas tiuj parazitaj, tiuj vagabondoj subminantaj la ordon kaj konkordon? Mi akiris rajton je tiu ĉi tero per miaj nudaj manoj, riĉigante ĝin per sterko, ŝvito kaj larmoj, kaj mi ne cedos ĝin!

Kris i trädgårdsfrågan

I morse märkte jag att sorkarna har bitit av min sista bönplanta.

Här hos oss är våren i allmänhet kort och sval, och det är bara med stor tvekan som bönor gro. Ibland får vi nattfrost som tar död på plantorna. Ibland gro bönan överhuvudtaget inte, utan ruttnar i sin kalla grav. Men i år har vi haft en osedvanligt gynnsam vår, och aldrig förr har bönorna varit så lovande.

Jag borde ha insett från början att detta skulle provocera mina inneboende, sorkarna. Man skulle kunna tro att bönplantorna varken borde besvära eller locka dem. Sorkar äter inte grönsaker. Plantornas rötter är svaga och trasslar inte in sig i sorkhålens många rum. Man kan bara dra den slutsatsen, att de små odjuret har satt framtänderna i stjälkarna på mina vackra bönplantor av ren och skär avundsjuka och hat till mig.

Har jag förtjänat detta? Varje gång jag vattnar landet blir visserligen deras bon oundvikligen översvämmade. Kanske har jag oavsiktligt dränkt en del oskyldiga sorkungar i deras vaggor. Är det detta som har drivit föräldrarna till blodshämnd? Jag kan föreställa mig den underjordiska agitationen av en sorktjetnik: "Upp sorkar uti alla stater! Låt oss försvara den heliga jord, som våra förfäder har offrat sitt blod för! Driv ut främlingen som har lagt beslag på den!"

Naturligtvis bluffar de. Sanningen är att jag var här först. Dessutom betalar jag årligt arrende för den här jordbiten. Vad betalar de där parasiterna, de där luffarna som underminerar all lag och ordning? Jag har med mina bara händer skaffat mig rätten till denna mark, jag har förbättrat den med gödning, svett och tårar, och jag kommer inte att avstå från den!

Provizore tamen regas armistico. La eksa fazeola bedo, perforita de arvikolaj tranĉeoj, estas proklamita neŭtrala zono. Sed unutage mi montros al ili!

En aliaj kampoj mi estas pli bonŝanca. La kukurboj prosperas. Kaj en unu angulo de la parcelo mi eksperimentas per kelkaj novaĵoj. Mi plantis inter alie arktan rubuson. Laŭdire ĝi estas la plej delikata bero de la nordo, rubinruĝa, kun aromo plena de la mallonga arkta somero. Tiel mi aŭdis kaj legis. Sur unu el miaj kvar plantoj jam montriĝas frukto, preskaŭ same granda kiel pinglo-kapo. Mi jam planas konfitaĵon, likvoron, ŝerbeton, ĵeleon.

Sed kio pleje prosperas, estas egopodio. Laŭdire ĝi estas enkondukita en mian landon kiel legomo fare de mezepokaj katolikaj monaĥoj. Poste ĝi tamen sekulariĝis, eskapis el la klostro-ĝardenoj kaj de jarcentoj invadas ĉiun angulon de nia lando. Persone mi ne estas religia fanatikulo, sed tiu egopodio ŝajnas al mi tute sufiĉa motivo por konvertiĝi al Luther, ŝtatigi eklezian arĝenton, fandi preĝejajn sonorilojn, ruini monaĥejojn kaj forpeli la monaĥojn.

Bedaŭrinde, ni sukcesis liberigi nin nur de la papo, ne de la egopodio. Ĝi pli profunde enradikiĝis en nia grundo ol la doktrinoj el Romo.

Tiu planto do laŭdire manĝeblas, kaj per mia ĝardeno mi povus praktike nuligi la mondan malsaton. La gusto estas tia, ke post unu gluto, oni jam satiĝas de egopodio.

Tio cetere donas al mi ideon. Eble mi provu plenumi bestetan purigadon, kultivante egopodion ĉe la arvikolaj truoj? Interesa ideo, sed ja troviĝas risko, ke tiuj fiuloj rifuĝos en alia bedo, kie ili petos azilon. Tiuokaze tamen restus krizo en mia ĝardeno.

Sten Johansson

Tills vidare råder dock vapenvila. Det före detta bönlandet, perforerat av sorkarnas skyttegravar, är förklarat som neutral zon. Men en dag ska jag visa dem!

På andra områden har jag haft större lycka. Pumporna går bra. Och i ett hörn av lotten experimenterar jag med några nyheter. Bland annat har jag planterat åkerbär. Det lär vara det mest utsökta av alla nordliga bär, rubinrött, med en arom fylld av den korta arktiska sommaren, har jag hört och läst. På en av mina fyra plantor visar sig redan en frukt, nästan lika stor som ett knappnålshuvud, och nu planerar jag sylt, likör, sorbet, gelé.

Men det som frodas bäst är kirskaalen. Den lär vara införd i vårt land som grönsak av medeltida katolska munkar. Sedermera har den dock sekulariserats, smugit sig ut ur klosterträdgårdarna och invaderar sedan århundraden varje hörn av vårt land. Jag är för min del ingen religiös fanatiker, med denna kirskaal tycks mig vara ett fullt tillräckligt skäl att avfalla till Luther, dra in kyrkans silver till kronan, smälta ner kyrkklockor, rasera kloster och jaga iväg munkarna.

Tyvärr lyckades vi bara befria oss från påven, inte från kirskaalen. Den har slagit djupare rötter i vår jord än teserna från Rom.

Denna växt ska alltså vara ätlig, och jag skulle utan vidare med min trädgård kunna avskaffa världssvälten. Smaken av kirskaal är sådan att man blir mätt redan efter en tugga.

Det ger mig förresten en idé. Kanske kunde jag försöka genomföra djurisk rensning genom att odla kirskaal vid sorkhålen? En intressant idé, men det finns ju en risk att dessa rackare tar sin tillflykt till något annat av mina land och söker asyl där. I så fall skulle det fortfarande råda kris i trädgårdsfrågan.

Sten Johansson